

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
Katedra trestního práva

Téma diplomové práce: **SOUKROMÉ VĚZNICE**

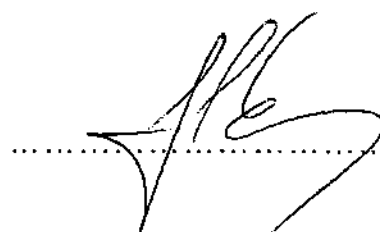
Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Mgr. Jana Navrátilová Ph.D.**

Diplomant: **Martin Gillar**

Fantova louka 582
261 01 Příbram

Datum: **únor 2008**

“Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně
a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal
způsobem ve vědecké práci obvyklým”

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, overlapping letters, positioned above a horizontal dotted line.

Obsah

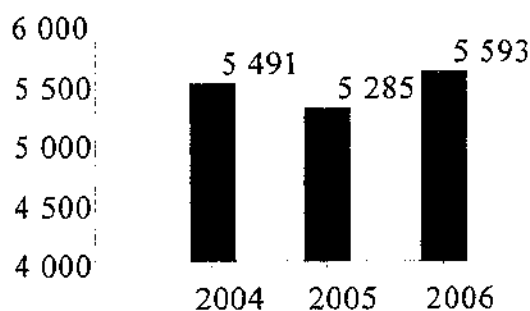
1	Úvod.....	3
2	System vězeňství v ČR.....	6
2.1	Stávající situace v oblasti vězeňství.....	6
2.2	Vězeňská služba České republiky	6
2.2.1	Činnosti vězeňské služby.....	7
2.2.2	Věznice v České republice.....	11
2.2.3	Vývoj stavu odsouzených	11
2.2.4	Strategie České republiky v oblasti vězeňství.....	13
2.2.5	Základní cíle strategie a jejich naplňování	14
3	Soukromé věznice	15
3.1	Právní aspekty provozu věznice soukromým subjektem.....	15
3.2	Zřízení věznice.....	15
3.2.1	Činnosti vykonávané ve věznici.....	16
3.2.2	Činnosti v rámci dozoru a dohledu při výkonu trestu.....	16
3.2.3	Činnosti v rámci správy věznice	20
3.2.4	Péče o vězně.....	21
3.2.5	Činnosti vězňů	25
3.2.6	Ostatní funkční oblasti.....	28
3.2.7	Zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody.....	28
3.2.8	Ochrana osobních údajů.....	39
3.3	Význam soukromého vězeňství a faktické uplatnění institutu v ČR 40	
3.3.1	Význam soukromého vězeňství.....	40
3.3.2	Zápory soukromého vězeňství.....	41
4	Spolupráce soukromého a veřejného sektoru.....	42

4.1	Charakteristické znaky PPP	42
4.1.1	Základní typy PPP projektů	42
4.2	Právní analýza spolupráce PPP	43
4.2.2	Některé právní aspekty struktury PPP projektu.....	43
4.3	Věznice Rapotice	44
4.3.3	Věznice Rapotice – soukromá věznice	45
5	Závěr	46
5.1	Klady a zápory soukromých věznic; Možnost realizace	46
5.2	Úprava de lege ferenda	47
6	Literatura:	49
6.1	Právní předpisy:	49
6.2	Publikace:	51
6.3	Internetové zdroje:	52
6.4	Časopisecké zdroje:	52

1 Úvod

Ze statistických ročenek Vězeňské služby České republiky při bližším šetření vyplynulo, že počet odsouzených čekajících na nástup do výkonu trestu výrazně překračuje možnost jeho pokrytí současnými vězeňskými kapacitami. Tento stav je dlouhodobě neudržitelný. Dnešní věznice jsou zastaralé, převážná většina z nich byla vybudována za jiným účelem a jejich rekonstrukce na zařízení vězeňského charakteru probíhala v době, kdy standardy pro vězněné osoby byly velmi odlišné od dnešních požadavků. Nedostatek kapacity vězeňských míst, zvýšený počet pověřených pracovníků veřejného sektoru na odsouzeného vězně, nedostatečnost zaměstnávání odsouzených osob a finanční náročnost vězeňského systému jsou základními argumentacemi stoupců pro zapojení privátního sektoru do systému vězeňství. Současně vývoj demilitarizace a tím okrajové správní privatizace ozbrojených složek státu po listopadu 1989 napomáhá k diskusím na téma soukromé vězeňství. Zkušenosti ostatních států přinášejí klady i zápory tohoto systému. Z historického exkursu právní úpravy soukromého vězeňství vyplývají minimální zkušenosti. Právní povědomí odborné i neodborné veřejnosti nemá z čeho čerpat, a proto se lze často setkat s negativními názory. Privátní sektor však má své místo v celosvětovém systému vězeňství 21. stol.

Graf 1. Počet odsouzených čekajících na nástup do výkonu trestu v ČR¹

¹ Statistické ročenky Vězeňské služby České republiky, Praha 2004-2007

V České republice se první odborné diskuse na téma „účast privátního sektoru v rámci vězeňství“ objevují v průběhu roku 1997, kdy dochází k přípravě nového zákona o výkonu trestu odnětí svobody, současného, platného zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „ZVTOS“).

Odborná veřejnost se rozdělila do několika skupinových názorů skýtajících možnost více pohledů na danou problematiku. Dle modelů dostupných v rámci zahraničních zkušeností byly diskutovány možnosti zákonného zakotvení více, či méně privátní-soukromé účastni na systému vězeňství, s větším či menším, přímým či nepřímým dohledem veřejné moci prostřednictvím Vězeňské služby České republiky. Zákodárce se tehdy přiklonil ke konzervativnější úpravě, když v § 13 ZVTOS stanovil možnost ministru spravedlnosti zřídit věznici i v jiném objektu, než který je ve správě Vězeňské služby České republiky. Podmínkou pak je smluvní závazek mezi vlastníkem objektu a Vězeňskou službou o zřízení věcného břemene, co se provozu týče smlouvy o poskytování služeb.

Z tohoto zákonného ustanovení jsou dále odvozovány záměry zákonodárce s možností zapojení soukromého partnera do provozu věznice. V současné právní úpravě nenalézám odkazy na další možnosti propojení soukromého a veřejné sektoru v systému vězeňství. Nynější kroky Vlád ČR však vedou k většímu propojování obou sfér, a to zejména z funkčního a ekonomického hlediska. Tato činnost by měla mít za následek zkvalitnění veřejného sektoru co do poskytovaných služeb a nastavení vyšší ekonomičnosti a rentability činností. Vláda ČR postupně schvaluje, dle jednotlivé výše připravenosti projektů, záměry ministrů na propojování sektorů. Ministr spravedlnosti je postupně pověřován k přípravě projektu na poli justice, a sice vybudování „soukromé“ věznice a „soukromého“ justičního areálu. Jen čas ukáže, na kolik jsou kroky vládních představitelů správné a jak společnost vstřebá tato počínání.

Jaké jsou hlavní požadavky a nedostatky systému vězeňství v ČR? Jaké si Vězeňská služba vytyčuje cíle v rámci naplnění zákonných ustanovení úkolů jí svěřených a zlepšování celkové situace? Ve strategii Vězeňské služby je uvedeno následující:

- Plánovat výstavbu nových kapacit a rekonstrukce stávajících tak, aby umožňovaly dosažení ubytovacího standardu reprezentovaného ubytovací plochou 6m² na jednu vězněnou osobu (současná reálná podlahová plocha je 3,96 m² na jednu osobu)
- Přejít z dosavadního kolektivního ubytování na celový systém
- Zvýšit zaměstnanost vězněných osob na 60% ze současných 45% práce schopných vězňů
- Zabezpečení humánních životních podmínek
- Snížení jednorázových kapitálových výdajů pomocí projektů PPP

Strategické cíle Vězeňské služby se dají shrnout v těchto úkolech:

Umožnit odsouzeným nástup výkonu trestu v oblasti jejich domicilu, což umožní jejich rodinám účast na resocializaci vězňů a umožnit odsouzeným humánní podmínky výkonu trestu a po jejich propuštění jednodušší začlenění do společnosti.

Dále v textu vysvětlím a uvedu bližší praktické možnosti zapojení soukromého sektoru do systému vězeňství, kolizi s veřejnou mocí v rámci dozoru a výkonu omezení svobody odsouzených, a možný vývoj de lege ferenda této problematiky.

2 Systém vězeňství v ČR

2.1 Stávající situace v oblasti vězeňství

Ministerstvo spravedlnosti je za oblast a systém vězeňství primárně odpovědné. Podřízeným orgánem je Vězeňská služba ČR. Do struktury Vězeňské služby ČR dále patří Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, vazební věznice, věznice, střední odborné učiliště a institut vzdělávání Vězeňské služby.

2.2 Vězeňská služba České republiky

Vězeňská služba České republiky (dále jen „VS ČR“) byla zřízena zákonem České národní rady č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky ze dne 17. listopadu 1992 s účinností od 1.1.1993. Její hlavní náplní je poskytování vězeňských služeb exekutivě České republiky. Jednotlivé činnosti, které vězeňská správa vykonává a její organizační rozdělení je popsáno níže.

Vězeňská služba je ozbrojeným bezpečnostním sborem a řídí ji generální ředitel VS ČR. Jmenuje a odvolává ho ministr spravedlnosti, kterému odpovídá za činnost VS ČR. VS ČR je organizační složkou státu a účetní jednotkou. Hospodaří s majetkem státu, který potřebuje k plnění svých úkolů.

Vězeňská služba ve své struktuře zahrnuje vězeňskou stráž, justiční stráž a správní službu. Její základní organizační jednotky tvoří generální ředitelství, vazební věznice a věznice, institut vzdělávání, střední odborné učiliště, odborné učiliště a zotavovny.

VS ČR zajišťuje zejména výkon vazby a výkon trestu odnětí svobody v rozsahu stanoveném zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, ve znění pozdějších předpisů, ochranu pořádku a bezpečnosti výkonu soudnictví a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. Generální ředitelství Vězeňské služby, vazební věznice a věznice, pokud rozhodují ve správním řízení, mají postavení správních úřadů.

2.2.1 Činnosti vězeňské služby

Vězeňská služba vykonává činnosti v následujících oblastech:

- spravuje a střeží vazební věznice a věznice a odpovídá za dodržování zákonem stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,
- střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,
- provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky při výkonu vazby a při výkonu trestu odnětí svobody,
- zajišťuje pořádek a bezpečnost v budovách soudů, státních zastupitelství a ministerstva a v jiných místech jejich činností a v rozsahu stanoveném tímto zákonem zajišťuje pořádek a bezpečnost při výkonu pravomoci soudů a státních zastupitelství,
- vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- provozuje hospodářskou činnost za účelem zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,
- vede evidenci osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,
- plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána,
- zabezpečuje vzdělávání příslušníků VS ČR a občanských zaměstnanců VS ČR, které provádí Institut vzdělávání, a vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště VS ČR,
- poskytuje zdravotní péči osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům Vězeňské služby; v případě potřeby zabezpečuje specializovanou zdravotní péči v mimovězeňských zdravotnických zařízeních,
- prošetřuje vlastními pověřenými orgány trestnou činnost příslušníků; ve spolupráci s Policií České republiky se podílí na předcházení a odhalování trestné činnosti osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, provádí výzkum v oboru penologie a využívá jeho výsledky a vědecké poznatky ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody.

2.2.1.1 Jednotlivé organizační jednotky Vězeňské služby

Vězeňská služba je rozčleněna do následujících organizačních jednotek:

- Generální ředitelství Vězeňské služby
- Vazební věznice
- Věznice
- Institut vzdělávání Vězeňské služby
- Zotavovny Vězeňské služby

2.2.1.2 Historický exkurs

Výkon státní správy v oblasti vězeňství byl upraven v dekretu prezidenta republiky č. 94/1945 Sb. z 1.10. 1945, kterým byl výkon svěřen Sboru uniformované vězeňské stráže.

Další relevantní právní úpravou je vládní nařízení č. 3/1947 Sb., které tak kontinuálně navázalo na organizaci vězeňské služby z období první republiky a služební místa jejich úředníků roztřídilo na tři kategorie úředníků vězeňské služby. Byla to místa právní, správní a strážní. Následně zákon č. 321/1948 Sb. o Sboru uniformované vězeňské stráži neměl dlouhého trvání a po čtyřech letech byl spolu se Sbohem uniformované vězeňské stráže zrušen zákonem č. 66/1952 Sb. o organizaci soudů.

Dle § 51 zákona č. 66/1952 Sb. se stali příslušníci Sboru uniformované vězeňské stráže příslušníky Sboru národní bezpečnosti. Současně tak příslušníci Sboru vězeňské stráže ztratili charakter příslušníků ozbrojeného sboru a stali se příslušníky Sboru národní bezpečnosti, sboru organizovaného podle vojenského principu. Řízení ostrahy míst výkonu vazby a trestu pak přešlo z ministerstva spravedlnosti na ministerstvo národní bezpečnosti a dále na ministerstvo vnitra. Toto uspořádání představovalo sovětský model vojensky organizovaných ozbrojených sborů.

Zřízení samostatného sboru v místech výkonu dozoru nad výkony vazby a trestu došlo až s účinností od 1.8. 1965, zákonem č. 59/1965 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody zřízením Sboru nápravné výchovy, který jako ozbrojený a podle vojenských zásad organizovaný sbor se podřídil ministru spravedlnosti. Takto organizovaný Sbor nápravné výchovy zaznamenáváme až do 31.12. 1992, kdy byl zrušen zákonem č. 555/1992 Sb. a nahrazen

Vězeňskou službou, která byla podle § 61 odst. 2 zákona č. 59/1965 Sb. ve znění platném do 31.12. 1993 definována jako ozbrojený a podle vojenských zásad organizovaný sbor podřízený ministru spravedlnosti.

Zákon č. 555/1992 Sb. zrušil Sbor nápravné výchovy a zřídil Vězeňskou službu za současného převodu příslušníků sboru a občanských pracovníků. Vězeňská služba byla stále koncipována jako ozbrojený a vojensky organizovaný sbor.

Militantní charakter Vězeňské a Justiční stráže jako ozbrojeného sboru má za následek těžkosti v rámci procesu zcivilnění, kterému se po listopadu 1989 nevyhnula ani Policie ČR. Zcivilnění Vězeňské služby je přímo nařízeno § 27 zákona č. 555/1992 Sb. podle kterého je ministerstvo spravedlnosti povinno nejpozději do dvou let od účinnosti tohoto zákona, tedy do 1.1.1995 právním předpisem stanovit, které funkce ve správní službě budou zastávat výlučně pracovníci v pracovním poměru, popřípadě ve kterých funkcích mohou být výjimečně zařazeni i nadále příslušníci ve služebním poměru. Myšlenka zcivilnění Vězeňské služby a Justiční stráže jako ozbrojeného sboru a důsledné rozdělení pracovníků Vězeňské služby např. na úředníky správní složky a příslušníky služby strážní je úzce spjata s myšlenkou zapojení soukromého sektoru do systému vězeňství. Zbavení Vězeňské služby vojenského charakteru celý proces možné privatizace jednotlivých částí velmi zjednoduší.

2.2.1.3 Vazební věznice

Tato zařízení včetně zvláštních oddělení věznic určených pro výkon vazby zajišťují, aby vazba plnila zákonem stanovený účel², přičemž odpovídají za to, že obvinění budou podrobeni pouze nezbytně nutným omezením.

Vazba se vykonává jak v klasickém celovém, tak ve zmírněném režimu, ve kterém se obvinění mohou v určeném čase volně pohybovat a stýkat se s ostatními obviněnými umístěnými v tomto oddělení.

² (§ 67, 350c, § 396, § 397 a § 411 Tr. řádu)

2.2.1.4 Věznice

Věznice zajišťují, aby byl trest odnětí svobody vykonáván v souladu se zákonem a současně zabezpečují plnění povinností, které v souvislosti s výkonem trestu ukládají další právní předpisy.

Podle právní úpravy diferenciací výkonu trestu účinné od 1.1.2000 se věznice člení podle míry vnější ostrahy, zajištění bezpečnosti a způsobu uplatňování resocializačních programů do čtyř základních typů (stupňů):

- a) s dohledem,
- b) s dozorem,
- c) s ostrahou,
- d) se zvýšenou ostrahou.

Vedle základních typů věznic se zřizují zvláštní věznice pro mladistvé. V rámci jedné věznice mohou být zřízena oddělení různých základních typů, pokud tím není ohrožen účel výkonu trestu.

Základní typy věznic lze charakterizovat jako :

Pro věznici s dohledem platí, že zde nejsou, stejně jako u věznic s dozorem, použity speciální stavebně technické prostředky, ani ozbrojené strážce k bránění útěku odsouzených. Dohledem a kontrolou nad odsouzenými jsou pověřeni vychovatelé. Odsouzení se mohou pohybovat v prostorách věznice bez omezení, ložnice si mohou zamykat. Na pracovištích mimo věznici pracují odsouzení zpravidla bez dozoru příslušníků vězeňské stráže. Po pracovní době mohou nosit civilní oděv a navštěvovat s povolením ředitele v okolí věznice kulturní a sportovní akce samostatně nebo s doprovodem pracovníka vězeňské stráže.

Pro věznici s dozorem platí, že se odsouzení pohybují volně v prostoru věznice, ložnice si zamykají a po večerce se hlavní dveře ubytovny zamykají. Vlastní oděv mohou nosit jen v době návštěv, při sportu, bohoslužbách a společných akcích mimo věznici. Při akcích mimo věznici jsou pod dohledem pracovníka vězeňské stráže.

Pro věznici s ostrahou platí, že se odsouzení ve věznici pohybují pod dozorem pracovníků vězeňské stráže, výjimečně mají při práci povolený volný pohyb v prostoru věznice. Hlavní dveře ubytovny jsou uzamykány.

Pracují ve věznici nebo na střežených pracovištích. Jen zcela výjimečně může být odsouzeným povoleno, aby se při plnění pracovních úkolů pohybovali mimo areál věznice.

Pro věznici se zvýšenou ostrahou platí, že se odsouzení pohybují ve věznici pod dozorem. Zpravidla jsou uzamykáni v celách. Pracují pouze na pracovištích ve věznici nebo v celách. Volný pohyb po věznici nemají ani při práci. Při organizovaných akcích mohou být v kulturních a společenských místnostech společně s jinými odsouzenými zařazenými v tomto typu věznice.

2.2.2 Věznice v České republice

V České republice je nyní v provozu 33 věznic určených pro výkon trestu a 2 vazební věznice s celkovou kapacitou 18 754 ubytovacích míst pro vězně. Z tohoto počtu je vyhrazeno 3 258 pro výkon vazby (pro obviněné) a 15 526 pro výkon trestu odnětí svobody (pro odsouzené).

2.2.2.1 Kapacita a využití věznic

Ve všech 35 věznicích využívaných VS ČR je celková kapacita pro 18 784 vězňů.

2.2.3 Vývoj stavu odsouzených³

V průběhu devadesátých let se počty odsouzených pravidelně zvyšovaly a to každým rokem v průměru o 1100 osob, což bylo způsobeno zvyšováním počtu osob nastupujících do výkonu trestu jak z vazby, tak z občanského života. Tento trend se zastavil až v I. čtvrtletí 2000, kdy stav odsouzených dosáhl nejvyššího počtu (16862 osob). Od té doby stav odsouzených klesal až do konce roku 2002. Příčinu poklesu lze spatřovat jednak v menším počtu osob, převáděných z výkonu vazby do výkonu trestu a jednak ve zvyšování počtu podmíněně propuštěných osob z výkonu trestu. V roce 2002 poklesl stav odsouzených o 2000 osob oproti předchozímu roku, což bylo způsobeno

³ Statistické ročenky Vězeňské služby České republiky, Praha 2004-2007

mimo jiné i vyšším počtem ukládaných alternativních trestů místo trestu odnětí svobody.

K nárůstu počtu odsouzených došlo v průběhu roku 2004 a to z důvodu zvýšeného počtu nástupů do výkonu trestu odnětí svobody z občanského života o 1195 osob, v roce 2003 nastoupilo z občanského života 7089 osob, v roce 2004 nastoupilo z občanského života 8284 osob a v roce 2005 nastoupilo z občanského života již 9000 osob. Naopak převedených osob z výkonu vazby do výkonu trestu odnětí svobody v roce 2005 ubylo o 276 osob, v roce 2003 bylo převedeno z výkonu vazby 4278 osob do výkonu trestu odnětí svobody, v roce 2004 bylo převedeno z výkonu vazby 4263 osob do výkonu trestu odnětí svobody a v roce 2005 bylo převedeno z výkonu vazby 3987 osob do výkonu trestu odnětí svobody. Pozitivní trend nastal ve zvýšení počtu podmíněně propuštěných osob z výkonu trestu o 157 osob. V průběhu devadesátých let došlo k výraznému nárůstu odsouzených vykonávajících trest odnětí svobody ve věznicích se zvýšenou ostrahou, z 386 osob v roce 1994 na 1224 osob v roce 2005.

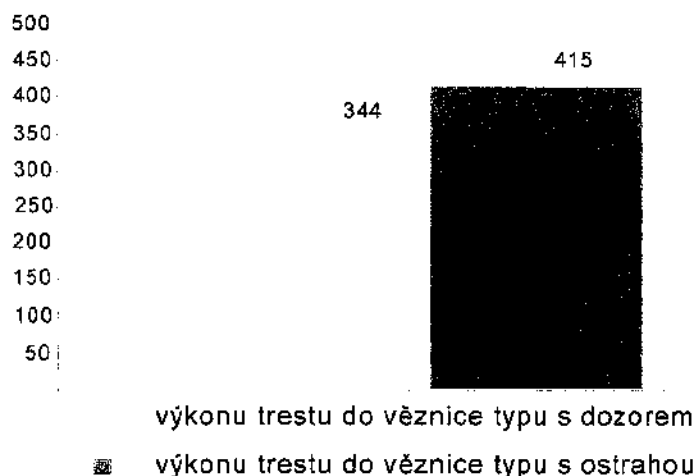
2.2.3.1 Počet odsouzených čekajících na nástup výkonu trestu⁴

V České republice je nyní přibližně 6000 osob čekajících na nástup výkonu trestu.

Počet osob čekajících na nástup výkonu trestu představuje téměř 1/3 počtu již uvězněných osob. Tato skutečnost v podstatě prodlužuje dobu výkonu trestu, zatěžuje finančně stát (většina osob čekajících na nástup trestu je nezaměstnatelná a pobírá sociální podporu od státu) a má negativní sociální dopady na rodiny odsouzených a jejich sociální vazby. Současně v celém justičním systému tato skutečnost způsobuje značné zneklidnění společnosti. Ochranná funkce vězeňství není naplněna. Dlouhodobě je tato situace neudržitelná protože jednotlivá stádia trestního procesu jsou na sobě plně závislá systémem spojených nádob. Tento faktor by v demokratické společnosti neměl ovlivnit ochotu justice vykonávat, nebo ještě hůře rozhodovat o spravedlivých trestech za trestné činy.

⁴ Statistické ročenky Vězeňské služby České republiky, Praha 2004-2007

Graf 2. Odsouzení čekající na nástup výkonu trestu k 21.7.2006⁵

Nedostatek místa ve věznicích je z výše uvedených důvodů problém, který zasahuje celou společnost, tedy nejen osoby bezprostředně zainteresované ale i jejich širší sociální prostředí.

2.2.4 Strategie České republiky v oblasti vězeňství

Strategií České republiky v oblasti vězeňství, zvláště jeho stále pokračující transformací a snahou o jeho zefektivnění se zabývá několik dokumentů. Jedná se zejména o dokumenty Koncepce 2015 a Strategie českého vězeňství⁶. Hlavní body strategie jsou:

- plánovat výstavbu nových kapacit a rekonstrukce stávajících tak, aby umožňovaly dosažení ubytovacího standardu reprezentovaného ubytovací plochou 6 m² na jednu vězněnou osobu,
- přejít z dosavadního kolektivního ubytování na celový systém,
- zpracovat a realizovat koncepci zaměstnávání s cílem zvýšit zaměstnanost vězněných osob na 60 % ze současných 45%,
- kapacita ústavů by neměla převyšovat 300 - 500 osob,
- v ústavech musí být odsouzeným zabezpečeny humánní a decentní životní podmínky.

⁵ Statistické ročenky Vězeňské služby České republiky, Praha 2004-2007

⁶ Koncepce 2015, Strategie českého vězeňství – Vězeňská služba ČR

- snížení jednorázových kapitálových výdajů pomocí PPP

Dosažení strategického cíle zvýšení zaměstnanosti práceschopných vězňených osob na 60 %, si vyžádá zvýšené investiční výdaje na vybudování výrobních zón a tím vytvoření podmínek pro další pracovní místa.

2.2.5 Základní cíle strategie a jejich naplňování

2.2.5.1 Bezpečnostní politika

V rámci nové koncepce Bezpečnostní politiky se realizuje zajištění přiměřené bezpečnosti pro společnost s využitím bezpečnostních prvků vnější a vnitřní bezpečnosti. Současně se klade důraz na bezpečnost vězně a vězeňského personálu.

2.2.5.2 Zaměření se na vězně

Nově dochází ke zvyšování nároků na diagnostikování a klasifikaci jednotlivých odsouzených osob, z hlediska umístování s akcentem na umístění odsouzené osoby v dostupnosti rodiny. Klasifikace jsou založené na hodnocení rizik a potřeb.

2.2.5.3 Spolupráce s Probační a mediační službou ČR

Dalším významným cílem je zintenzivnění spolupráce s Probační a mediační službou ČR, a to zejména v oblastí resocializace odsouzených osob.

2.2.5.4 Struktura věznic

Dlouhodobým cílem je zjednodušení struktury věznic na tři typy, a to na věznice s dozorem, s ostrahou a věznice vazební. Toto zjednodušení přinese zjednodušení do celého systému vězeňství z více hledisek.

2.2.5.5 Zaměstnávání vězňů

Rozšíření možností zaměstnávání vězňů je stavebním kamenem nové koncepce. Zaměstnanost přinese přímé zlepšení morálky vězňených osob, snadnější návrat do společnosti, nevyjímaje celkového vnímání vězeňství jako součásti demokratické společnosti. K rozšíření možnosti zaměstnávání by mělo docházet i v rámci vazby obviněné osoby.

3 Soukromé věznice

3.1 Právní aspekty provozu věznice soukromým subjektem

Provoz věznice soukromým subjektem předpokládá odklonění se od standardní situace předpokládané trestněprávními předpisy. K tomu, aby bylo možno vyložit nejzásadnější odlišení je třeba popsat převážnou část činností tak, jak je vykonávána VS ČR.

3.2 Zřízení věznice

Věznice je podle § 5 ZVTOS místem, kde se vykonává trest odnětí svobody, přičemž věznici zřizuje ministr spravedlnosti. Citované ustanovení dále stanoví obecné pravidlo, podle něhož správu věznice vykonává VS ČR. Jak již bylo výše řečeno, vedle toho však platí zvláštní ustanovení, a to § 13 ZVTOS, který umožňuje ministru spravedlnosti zříditi věznici i v jiném objektu, než který je ve správě VS ČR. Podmínkou je souhlas vlastníka tohoto objektu a uzavření smlouvy o zřízení věcného břemene. Zákon dále stanoví, že objekt, ve kterém je věznice zřízena, spravuje a provozuje vlastník objektu na základě smlouvy uzavřené s VS ČR. VS ČR i nadále odpovídá za střežení, zacházení s odsouzenými a dodržování zákonných podmínek výkonu trestu.

Ustanovení § 13 ZVTOS je třeba vzít v úvahu zejména v souvislosti s výkladem problematiky uplatnění účastn soukromého partnera v rámci systému vězeňství dle platné právní úpravy. Jak bylo uvedeno výše, § 13 ZVTOS stanoví, že věznici lze zříditi i v jiném objektu, než který je ve správě VS ČR, přičemž v takovém případě objekt, ve kterém je věznice zřízena, spravuje a provozuje vlastník objektu na základě smlouvy uzavřené s VS ČR. Otázkou výkladu ustanovení § 13 ZVTOS zůstává, zda je možné svěřit výkon těchto činností i jinému subjektu, než vlastníku budovy – zákon v tomto ohledu předpokládal, že věznice budou takto zřizovány převážně v již zbudovaných a jak uvádí důvodová zpráva k ZVTOS, v „nestátních“ objektech. Očekávaným přínosem této úpravy má být podle důvodové zprávy v širším měřítku zapojení nestátních - soukromých subjektů do účasti na zajišťování výkonu trestu. Lze tedy mít za to, že klíčovým ustanovením není

samotná podstata vlastnictví objektu věznice, ale spíše účast nestátních subjektů na zajišťování výkonu trestu odnětí svobody, přičemž příkladmo důvodová zpráva zmiňuje širokou škálu této účasti od pouhého pronájmu objektu až po zajišťování správy objektu. S ohledem na celkový účel ustanovení § 13 ZVTOS lze předpokládat, že umožňuje, aby věznice byla zřízena i v objektu, který správce či provozovatel nevlastní (což samozřejmě i nadále vyžaduje, aby vlastník s takovýmto uspořádáním vyjádřil souhlas a uzavřel smlouvu o zřízení věcného břemene).

Závěrem lze uvést, že ZVTOS umožňuje, aby věznice byla zřízena i v objektu, který do vlastnictví státu vybuduje soukromý partner a dále bude po dobu určitou zajišťovat provoz a údržbu věznice.

3.2.1 Činnosti vykonávané ve věznici

Daleko zásadnější z hlediska právního posouzení zřízení soukromé věznice je možná spolupráce soukromého partnera a veřejného sektoru tedy VS ČR v rámci věznice, a tou je přehled uvažovaných činností, které je možné, že budou vykonávány v rámci provozu věznice. Je třeba se zaměřit především na to, zda je možné dle platného právního řádu takové činnosti svěřit do rukou soukromého partnera.

3.2.2 Činnosti v rámci dozoru a dohledu při výkonu trestu

3.2.2.1 Příprava a budování zabezpečení věznice

Z příslušných právních předpisů nevyplývá přímá povinnost pro VS ČR připravit a vybudovat zabezpečení věznic. Touto činností pak ani nedochází k žádnému přímému omezení práv a svobod vězňů a nelze ji považovat za výkon veřejné moci. S ohledem na shora uvedené proto lze konstatovat, že přípravu a budování zabezpečení věznice je možné svěřit soukromému partnerovi.

V daném případě je však nezbytné upozornit na značná bezpečnostní rizika spojená s touto činností (prolomení zabezpečení by mohlo mít za následek útěk odsouzených) a tím možnost zneužití přenesené pravomoci soukromého partnera.

Přípravu a budování zabezpečení věznice tedy lze, s přihlédnutím k uvedeným rizikům, svěřit soukromému partnerovi, nicméně při absolutním dodržení vězeňských bezpečnostních praktik.

3.2.2.2 Přímý (osobní) dozor nad vězni

Dle § 3 ZVS zajišťuje střežení vězňů, dozor nad nimi, metody zacházení s odsouzenými a stanovené podmínky výkonu trestu VS ČR. Dle § 2 odst. 1 písm. b) ZVS VS ČR střeží, předvádí a eskortuje osoby ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody. Pouze VS ČR je pak oprávněna odsouzeným vydávat pokyny a příkazy a používat vůči nim omezení a donucovací prostředky (§ 3 odst. 2 ZVTOS), čímž dochází k omezování jejich základních práv a svobod⁷.

Přímý (osobní) dozor nad vězni je nutné považovat za výkon mocenské svrchovanosti státu a není jej ze zákona možné postoupit na soukromého partnera.

3.2.2.3 Ozbrojená ostraha věznice

V tomto případě lze v plném rozsahu odkázat na odůvodnění uvedené v předchozí kapitole. Ozbrojená strážní služba, která v případě pokusu vězně o útěk zahrnuje i použití bezprostředních donucovacích prostředků, rovněž nemůže být delegována na třetí (soukromý) subjekt.

Ozbrojenou ostrahu věznice musí zajišťovat VS ČR.

3.2.2.4 Příjem a propouštění vězňů

Při příjmu a propouštění vězňů dochází k přímému kontaktu s vězni (tedy osobami odsouzenými, nebo osobami ve výkonu vazby) a může dojít k omezení jejich základních práv a svobod⁸. Jedná se pak o činnost která je vykonávána v rámci dohledu a dozoru nad vězni, kterou je možno podřadit pod základní úkoly VS ČR vymezené v § 2 odst. 1 písm. a) a b) ZVS a § 3 ZVTOS.

⁷ (nedotknutelnost osoby, svoboda pohybu a pobytu), Zákon č. 2/1993 Sb. LZPS

⁸ (osobní svoboda, nedotknutelnost osoby, svoboda pohybu a pobytu), Zákon č. 2/1993 Sb. LZPS

Příjem a propouštění vězňů není možné svěřit soukromému partnerovi.

3.2.2.5 Kontrola návštěv

Běžná kontrola návštěvníků věznice (ověření totožnosti a kontrola zavazadel) nezasahuje do základních práv a svobod těchto osob, není zákonem svěřena do výlučné pravomoci VS ČR a nelze ji tak jakkoliv považovat za výkon mocenského monopolu státu. Výše uvedené však neplatí v případech, kdy by byla požadována osobní prohlídka návštěvníků, když tímto by již bylo zasahováno do osobní svobody⁹ a takovou prohlídku by musel provádět státem aprobovaný (zákonem zmocněný) subjekt.

Běžnou kontrolu osob navštěvujících věznici lze svěřit soukromému partnerovi.

3.2.2.6 Transport vězňů - řízení motorového vozidla

Při samotné přepravě vězňů osoba řidiče vozidla nepřichází do přímého kontaktu s vězni a ani nijak neomezuje jejich práva a svobody (zde především svobodu pohybu a osobní svobodu). Za předpokladu, že by byla minimalizována možnost přímého kontaktu řidiče s transportovanými vězni bezprostředně před a po přepravě, a současně by byly přijaty bezpečnostní opatření k minimalizaci možných rizik spojených se zabezpečením funkce řidiče transportního vozidla soukromou osobou (kontrolní mechanismy, kritéria, která musí řidič splňovat, řidič nesmí mít vlastní zbraň, apod.) lze mít za to, že funkci řidiče může vykonávat soukromá osoba bez služebního poměru k VS ČR.

V současné době je však nutné přihlédnout k NGR č. 11/2006, o vězeňské a justiční strážci, které ve svém § 41 stanoví, že řidič motorového vozidla musí být příslušníkem VS ČR. Zabezpečení transportu vězňů soukromým subjektem by tak bylo možné pouze v případě změny citovaného interního předpisu VS ČR. Na druhou stranu by takovýmto krokem došlo k oslabení eskorty, pokud jde o počet ozbrojených osob.

⁹ (nedotknutelnosti osoby), Zákon č. 2/1993 Sb. LZPS

Výkon funkce řidičů vozidel transportujících vězně lze, s přihlédnutím k uvedeným rizikům a nezbytnosti změny citovaného nařízení, svěřit soukromému partnerovi.

3.2.2.7 Transport vězňů - dozor nad převáženými vězni

Eskortování osob ve výkonu trestu odnětí svobody či ve výkonu vazby je dle ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) ZVS výlučnou pravomocí VS ČR. Při převozu vězňů nejen že dochází k omezování jejich základních práv a svobod, ale též je třeba zajistit minimalizaci možnosti útěku vězňů – osoby dohlížející nad převozem vězňů tak musí být oprávněny vězňům vydávat pokyny a příkazy a používat vůči nim omezení a donucovací prostředky, tedy vykonávat státní moc.

Dozor nad převáženými vězni může vykonávat pouze VS ČR a nelze jej delegovat na soukromý subjekt.

3.2.2.8 Externí monitoring věznice (kontrola prostřednictvím kamerových systémů)

Při posouzení činnosti monitoringu věznice je nezbytné rozlišit externí monitoring společných prostor věznice (knihovna, jídelna, venkovní prostory) na straně jedné a monitoring nemocnice, návštěvních prostor, prostor pro výslechy apod. na straně druhé. Monitorování společných prostor věznice (do kterého lze zařadit též monitoring těch částí věznice, které nesouvisí se střežením odsouzených, ale např. pouze majetku) je možno považovat za nezasahující do ústavními předpisy zaručených práv a svobod. Naopak monitorováním vězňů při jejich „soukromých“ činnostech bezesporu dochází k omezení jejich práva na soukromí zaručeného v čl. 7 LZPS a musí tak být prováděno pouze VS ČR. S ohledem na značnou obecnost pojmu „soukromí“ se však při posuzování této činnosti lze setkat s názory, že jakýkoliv monitoring vězňů lze chápat jako zásah do základních práv vězně a tato činnost by měla být prováděna pouze veřejným sektorem.

3.2.3 Činnosti v rámci správy věznice

3.2.3.1 Výstavba, opravy, údržba, čištění budov, pozemků

Tyto činnosti mohou být díky svému nesvrchovanému charakteru prováděny soukromými třetími osobami. Pouze pokud je během těchto prací nutno provádět dozor vězňů, vyžadují tyto činnosti přítomnost příslušníka VS ČR, který může nasazeným soukromým osobám udílet příslušné pokyny. Je tedy nezbytné vytvořit určitý kontrolní systém pro minimalizaci rizik v případech, kdy by mohlo dojít ke kontaktu s vězni.

3.2.3.2 Nákup materiálu, potravin, ošacení

Nákup těchto prostředků nezbytných pro chod věznice lze chápat jako čistě praktickou činnost, při které nedochází k omezování ústavních práv vězňů a ani nedochází k přímému kontaktu s vězni.

3.2.3.3 Pořízení zbraní, střeliva

Ustanovení §31 a násl. zákona č. 119/2002 Sb. o střelných zbraních a střelivu, umožňuje vydat soukromé právnické osobě licenci na nákup a prodej zbraní (m.j. však též za předpokladu, že této právnické osobě byla v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, vydáno živnostenské oprávnění na koncesovanou živnost – nákup a prodej zbraní – č. koncese 302). Přestože právní předpisy umožňují za splnění určitých podmínek svěžit nákup zbraní a střeliva soukromému subjektu, je vhodnější, aby tyto činnosti zajišťovala přímo VS ČR.

3.2.3.4 Správa majetku, budov, pozemků (skladová evidence); Provoz věznice; Příprava rozpočtu; Účetní evidence

Uvedené činnosti jsou správního a ekonomického charakteru, přičemž při jejich výkonu nijak nedochází k omezování základních práv a svobod vězňů a není jimi vykonávána svrchovaná moc státu. Tyto činnosti je tak možné svěžit soukromému subjektu. V případě správy majetku, budov a pozemků je sice nutné upozornit na existenci § 2 odst. 1 písm. a) ZVS a § 3 odst. 6 ZVS, podle kterých VS ČR spravuje věznice a vazební věznice, přičemž správní služba VS ČR zabezpečuje organizační a ekonomické

činnosti, nicméně s přihlédnutím k § 13 ZVTOS se lze domnívat, že výše citovaná ustanovení ZVS se v případě věznice neuplatní. Nicméně i v takovém případě by samozřejmě mělo docházet ke kontrole těchto činností, zvláště tedy ze strany správní služby VS ČR.

3.2.3.5 Správa (vedení skladu a skladové evidence) zbraní a střeliva vězeňské služby

Z čistě právního pohledu se jedná o činnost, která není zákonem výlučně dána do kompetence VS ČR, nedochází při ní k omezování práv vězňů a ani k přímému kontaktu s vězni, a tedy je možné zvažovat její přenesení na soukromou osobu.

Z praktického hlediska, při existenci systému přinejmenším dvou skladů zbraní ve věznici (příruční sklad a sklad výzbrojní techniky), je možné uvažovat o tom, že za skladování zbraní, které nejsou určeny pro denní vydávání příslušníkům VS ČR, může odpovídat soukromý subjekt, včetně údržby zbraní a jejich evidence – zákonné předpisy tuto možnost nevylučují.

3.2.3.6 Správa psince, péče o psy

Úvodem je třeba upozornit na to, že psi využívaní pro ostrahu věznice (a tedy i dozor nad vězni), mohou být využíváni pouze psovody VS ČR, neboť jejich využitím jsou omezovány základní práva vězňů¹⁰ a slouží též jako donucovací prostředek § 17 odst. 2 písm. h) ZVS. Samotná správa psince a péče o psy však povahu donucovacího prostředku nemá, a tuto činnost je možné, za úzké koordinace s psovody VS ČR, delegovat na soukromý subjekt.

3.2.4 Péče o vězně

3.2.4.1 Příprava stravy; Provoz kuchyně

Příprava jídla v kuchyni a samotný provoz kuchyně představuje zásadně nesvrchovanou činnost, která nezasahuje do základních práv vězňů a kterou lze delegovat na soukromé subjekty. Tento závěr však platí bez omezení pouze tehdy, pokud do uvedených činností nejsou zapojeni vězni. V takovém

¹⁰ (nedotknutelnost osoby, svoboda pohybu), Zákon č.2/1993 Sb., LZPS

případě je nezbytné zvážit bezpečnostní rizika s tím spojená a přinejmenším vytvořit kontrolní a monitorovací systém, který by takovým rizikům mohl zabránit.

3.2.4.2 Zajištění / výdej oblečení

Jedná se o činnosti, které nejsou mocenského charakteru a které současně nejsou právními předpisy svěřeny výlučně veřejnému sektoru. Jejich zabezpečení tak je možné delegovat na soukromého partnera. Pro případ výdeje ošacení vězňům je však s ohledem na minimalizaci bezpečnostních rizik možné uvažovat o účasti příslušníka VS ČR.

3.2.4.3 Správa a zásobování vězeňské prodejny

Vězni mají právo nakupovat v prodejně věznice. Prodejní doba se stanoví tak, aby odsouzení mohli využít práva nakupovat zpravidla dvakrát týdně. Sortiment této prodejny musí obsahovat potravinářské, drogistické a průmyslové zboží. Ceny zboží v prodejně věznice nesmí přesahovat ceny obvyklé v obci, v jejímž územním obvodu se věznice nachází.¹¹

Provoz prodejny představuje činnost správního a ekonomického charakteru, přičemž při jejím výkonu nijak nedochází k omezování základních práv a svobod vězňů a není jí vykonávána svrchovaná moc státu.

3.2.4.4 Prodej produktů v prodejně vězňům

Při této činnosti není zasahováno a nejsou omezována práva a svobody vězňů a je tak možné ji svěřit soukromé osobě. V posuzovaném případě je však třeba zvážit bezpečnostní riziko kontaktu vězně s prodáváčem, a tím i nezbytnost přítomnosti příslušníka VS ČR.

3.2.4.5 Příjem věcí vězňů do úschovy; Příjem peněz vězňů

Akt převzetí věcí (finančních prostředků) vězňů do úschovy v rámci věznice a vyhotovení protokolu o takovém převzetí nelze považovat za výkon svrchované mocenské činnosti. Před samotným převzetím však může dojít k úkonům, které budou omezovat základní práva vězňů (nedotknutelnost osoby, omezení vlastnického práva) a které mohou být vykonány pouze VS

¹¹ (§ 31 vyhl. č. 345/1999 Sb.)

ČR (soukromá osoba nemůže nutit vězně k tomu, aby odevzdal své soukromé věci). Přítomnost příslušníka VS ČR pak též bude minimalizovat rizika spojená s kontaktem vězňů s třetími osobami. V souvislosti se zasíláním financí vězňům do věznice je třeba respektovat § 25 odst. 1 ZVTOS, podle kterého v případech, kdy jsou odsouzenému do věznice zaslány peníze, převedou se na jeho účet zřízený a vedený věznicí a odsouzený se o tom vyrozumí. Nesouhlasí-li odsouzený s přijetím peněz, peníze se vrátí odesílateli na náklady odsouzeného.

3.2.4.6 Samotná úschova věcí vězňů; Ukládání peněz vězňů na účet věznice

Na rozdíl od příjmu věcí vězňů při jejich úschově (popř. ukládání finančních prostředků na bankovní účet) nedochází ke kontaktu s vězni a nejsou omezována jejich práva. Tuto činnost tak lze svěřit soukromému subjektu.

3.2.4.7 Zajištění ubytování

Umísťování vězňů v rámci jedné věznice po jejich přijetí (nikoliv však již umístění vězňů do uzavřeného oddělení či umístění do samovazby na základě spáchání kázeňského přestupku) je činností organizační, která nezasahuje do základních práv vězňů.

Na druhou stranu samotné umísťování na celu často souvisí s charakteristikou konkrétního vězně, jež je podle toho umístěn na konkrétním oddělení věznice, popř. jeho umístění limituje jeho zařazení do seznamu podle § 8 NGR č. 41/2002.

3.2.4.8 Vycházky

Vězni mají každý den právo na nejméně jednohodinovou vycházku, jejímž účelem je zabezpečit pobyt na čerstvém vzduchu a aktivní odpočinek. Tyto vycházky se konají ve vycházkových prostorech, což je vymezený prostor věznice, který může být vybaven stavebně technickým vybavením (např. sportoviště), přiměřeným typu věznice – v průběhu vycházek mohou tedy odsouzení sportovat.

Jedná se o typicky logistickou činnost, kterou je možné přenechat soukromému subjektu. Zajištění dozoru nad vězni a případně bezpečnosti třetích osob však musí provádět VS ČR.

3.2.4.9 Poskytování zdravotní péče osob ve výkonu trestu

Při posuzování možnosti delegace této činnosti je třeba vycházet z následujících skutečností. Především dle § 2 odst. 1 písm. k) ZVS poskytuje VS ČR zdravotní péči odsouzeným osobám. Blíže tento úkol VS ČR rozvádí dále nařízení ministra spravedlnosti č. 1/2001, které ve svém § 3 odst. 1 stanoví, že zdravotní péče se vězňům poskytuje buď přímo prostřednictvím VS ČR nebo prostřednictvím jiného zdravotnického zařízení (ať už státního, nebo nestátního charakteru). Samotný způsob, stejně jako finanční otázky poskytování zdravotní péče jsou dále upraveny obecnými předpisy o poskytování zdravotní péče a hrazení nákladů zdravotní péče¹².

Lze se setkat s názorem, že při poskytování zdravotní péče vězňům dochází k omezování práv a svobod vězňů (dle § 27 odst. 3 ZVTOS nemají osoby ve výkonu trestu mj. právo na svobodnou volbu lékaře a zdravotnického zařízení; toto ustanovení přitom koresponduje s § 9 odst. 2 zákona č. 20/1966, o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého: „Občanům s výjimkou osob ve vazbě a ve výkonu trestu odnětí svobody se umožňuje volba lékaře, klinického psychologa a zdravotnického zařízení.“). Na druhou stranu je nutné přihlídnout ke skutečnosti, že toto omezení je prováděno na základě zákona a žádné další uplatňování státní moci, zejména pokud jde o činnost VS ČR, zde nepřipadá v úvahu (např. uložení povinného vyšetření nebo léčení je odlišnou problematikou) – nanejvýš může jít o omezování osobní svobody v průběhu eskorty do zdravotnického zařízení mimo věznic apod.

U specializovaného vyšetření nebo léčby samotný ZVS předpokládá využití mimovězeňských zdravotnických zařízení.

Z právního pohledu se tedy jeví jako možné, aby výkon zdravotní péče byl zabezpečován prostřednictvím soukromého subjektu, neboť zákon výslovně

¹² (zdravotní pojištění), zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

neuvádí, že zdravotní péči musí vězňům poskytovat výlučně VS ČR (jakožto zdravotnické zařízení ze zákona).

3.2.4.10 Příjem pošty a balíčků

Převzetím poštovních zásilek od doručovatele nedochází k zásahům do listovního tajemství zaručeného LZPS, může jej tedy zajišťovat soukromý subjekt.

3.2.4.11 Kontrola pošty a balíčků

Dle čl. 13 LZPS nikdo nesmí porušit listovní tajemství, ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou, anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením. ZVTOS pak ve svém § 27 odst. 2 výslovně vězňům cit. právo listovního tajemství omezuje. S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že kontrola pošty a balíčků je výkonem svrchovaného mocenského monopolu státu a nemůže být delegována na soukromý subjekt.

3.2.5 Činnosti vězňů

3.2.5.1 Tvorba systému denního režimu vězňů

Dle § 2 odst. 1 písm. c) ZVS VS ČR prostřednictvím programů zacházení soustavně působí na osoby ve výkonu trestu odnětí svobody s cílem vytvořit předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění. Tvorbou denního režimu vězňů je pak omezována jejich ústavně zaručená svoboda pohybu (a de facto i osobní svoboda).

Tvorba systému denního režimu vězňů je činnost vyhrazená výlučně VS ČR, kterou nemůže zajišťovat soukromý subjekt.

3.2.5.2 Zařazování do práce; Příprava pracovních příležitostí

VS ČR je dle § 2 odst. 1 písm. f) ZVS povinna vytvářet podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody. Zaměstnávání vězňů pak dále upravují §§ 28 a násl. ZVTOS.

Vzhledem k tomu, že zařazováním vězňů do práce dochází k omezení práva na svobodnou volbu povolání (viz § 27 odst. 2 ZVTOS), může tuto činnost provádět pouze VS ČR.

Příprava pracovních příležitostí je na druhou stranu činností organizační a tuto delegovat na soukromý subjekt lze.

3.2.5.3 Zajištění výuky, vzdělávání vězňů

Dle § 2 odst. 1 písm. j) ZVS zabezpečuje VS ČR vzdělávání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště VS ČR. ZVTOS pak v § 29 odst. 2 písm. c) stanoví, že při zaměstnávání a vzdělávání odsouzených vězňů zajišťuje vytváření podmínek pro to, aby odsouzení mohli získat a zvyšovat si svoji pracovní kvalifikaci a rozšiřovat si svoji všeobecnou informovanost. Ustanovení § 34 odst. 1 ZVTOS pak umožňuje, aby odsouzeným, u nichž jsou pro to předpoklady, bylo umožněno vzdělání na základní nebo i střední škole, anebo se zúčastnili dalších forem vzdělávání, které jim umožní získat a zvyšovat si svoji pracovní kvalifikaci. Současné právní předpisy tak umožňují, aby k vzdělávání vězňů docházelo i jinak, než prostřednictvím škol VS ČR. Výuku a vzdělání vězňů by pak mohl zajišťovat soukromý subjekt. V rámci VS ČR existuje soustava školských zařízení Ministerstva spravedlnosti zajišťující vzdělávání pro vězně a tyto jsou považovány podle článku II zákona č. 624/2006 Sb. za školy a školská zařízení podle školského zákona¹³.

3.2.5.4 Zajištění provozu knihovny; Zajištění objednaného periodického tisku a knih

Jedná se o činnosti, při kterých nejsou omezována základní práva vězňů a které nejsou právními předpisy výlučně svěřeny VS ČR.

¹³ zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon

3.2.5.5 Zajištění dalších věcí objednaných vězni (vzdělávání, zájmová činnost)

Tato činnost vychází z § 21 odst. 1 ZVTOS, podle kterého má odsouzený právo objednat si na svůj náklad knihy, denní tisk a časopisy, včetně zahraničních, pokud jsou rozšiřovány v České republice. Jedná se přitom o činnost, při které nejsou omezována základní práva vězňů a která není právními předpisy výlučně svěřena VS ČR. VS ČR však musí mít přímý dohled nad takovými požadavky ze strany odsouzených, neboť vždy bude nutné posoudit soulad těchto věcí s účelem trestu. Dohled VS ČR je přitom také naplněním podmínky stanovené v § 2 odst. 1 písm. f) ZVS, na jehož základě má VS ČR vytvářet podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody.

3.2.5.6 Poskytování duchovních služeb

Pověření zástupci registrovaných církví a náboženských společností mohou po dobu výkonu trestu udržovat s odsouzeným osobní styk, zajímat se o jeho chování ve výkonu trestu a pomáhat mu při vytváření příznivých podmínek pro jeho samostatný způsob života (viz. § 43 ZVTOS). Rozsah a způsob poskytování duchovních služeb je pak blíže specifikován v § 20 ZVTOS. Z povahy věci tedy vyplývá, že duchovní služby poskytují především osoby odlišné od VS ČR

3.2.5.7 Zajištění ostatních sociálních služeb (psycholog, sociální pracovník, terapeut)

Při poskytování sociálních služeb je nezbytné vycházet z § 20 odst. 9 ZVTOS, podle kterého věznice umožňují obecním úřadům obcí s rozšířenou působností poskytovat odsouzeným sociální služby mající za cíl pomáhat odsouzeným při vytváření příznivých podmínek pro jejich budoucí samostatný život na svobodě. Bližší specifikace a podmínky poskytování těchto sociálních služeb jsou uvedeny v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění¹⁴. Právní předpisy tak přímo počítají s tím, že sociální služby budou zajišťovány externě, přičemž nelze vyloučit, že takové

¹⁴ (především §§ 32 a násl.) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

činnosti budou poskytovány nejen příslušnými orgány obcí, ale i soukromými subjekty.

3.2.6 Ostatní funkční oblasti

3.2.6.1 Ubytování příslušníků a zaměstnanců vězeňské služby; Péče o sportovní, kulturní, zdravotní aj. vyžití příslušníků a zaměstnanců vězeňské služby

Jedná se o činnosti, které nemají přímou souvislost s vězni a výkonem trestů vězňů.

3.2.6.2 Vedení evidence osob ve výkonu trestu

Vedení evidence osob ve výkonu trestu je přímou povinností VS ČR uloženou § 2 odst. 1 písm. h) ZVS. S ohledem na povahu této činnosti (při které jsou shromažďovány citlivé osobní údaje o vězňích) ji může vykonávat pouze VS ČR.

3.2.7 Zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody

3.2.7.1 Umístování odsouzených do jednotlivých věznic

Pro komplexní posouzení aspektů zaměstnávání vězňů je také nezbytné znát způsob, jakým jsou odsouzení umístováni do jednotlivých věznic, ať už jde o nástup k výkonu trestu nebo následné přemístění, a to s ohledem na možné narušení.

Odsouzený je přijat do výkonu trestu odnětí svobody na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí soudu a nařízení výkonu trestu vyhotoveného soudem, popřípadě výzvy vydané na jejich základě soudem k nastoupení výkonu trestu anebo příkazu soudu k dodání odsouzeného do výkonu trestu.

O typu věznice, do kterého bude odsouzený zařazen k výkonu trestu, rozhoduje soud. Změna typu věznice, do které byl odsouzený zařazen, je možná pouze na základě rozhodnutí soudu o tzv. přeřazení¹⁵.

¹⁵ (§ 10 ZVTOS)

Odsouzený nastoupí výkon trestu odnětí svobody ve věznici, kterou soud ve výzvě k nástupu trestu určí. Z důležitých důvodů může odsouzeného přijmout k nástupu trestu i jiná věznice.

Další umístování odsouzených do jednotlivých věznic provádí GŘVS ve spolupráci s ředitelem věznice, ve které odsouzený nastoupil k výkonu trestu; v souladu s § 2 odst. 1 NGR č. 49/2005 je za umístování odpovědný určený rada odboru výkonu vazby a trestu – dispečer GŘVS. Přitom musí respektovat typ věznice, který stanovil soud. Při rozhodování o umístování do jednotlivých věznic se VS ČR řídí především druhem programů zacházení s odsouzenými realizovaných v jednotlivých věznicích. V rámci možností se snaží odsouzeného umístit i tak, aby vykonával trest odnětí svobody co nejbližší místu pobytu blízkých osob. Rozhodnutí o umístění do konkrétní věznice se musí bez odkladu sdělit odsouzenému, aby o něm mohl informovat blízké osoby.

Odsouzeného lze dále přemístit do jiné věznice:

- rozhodnutím GŘVS z důvodů hodných zvláštního zřetele v zájmu zabezpečení plnění účelu výkonu trestu nebo zabezpečení plnění úkolů VS ČR
- na základě vzájemné dohody ředitelů věznic stejného základního typu uplatňujících obdobné programy zacházení s odsouzenými za účelem prohloubení výchovného vlivu výkonu trestu nebo na základě kladného rozhodnutí o žádosti odsouzeného nebo jemu blízkých osob

Výše uvedené je právě užíváno k zajištění umístění těch odsouzených, kteří byli vybráni za účelem pracovního zařazení do věznic, které o to požádaly.

Odsouzeného je možno přemístit do jiné věznice pouze na přechodnou dobu:

- na dožádání policejního orgánu schválené ředitelem příslušného útvaru Policie nebo ředitelem Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky

- na příkaz státního zástupce nebo předsedy senátu, který potřebuje odsouzeného vyslechnout
- není-li možné ve věznici, kde odsouzený vykonává trest, zabezpečit uplatnění přiměřených omezení
- na návrh lékaře za účelem poskytnutí potřebné zdravotní péče
- na návrh ředitele věznice z důvodů hodných zvláštního zřetele
- za účelem účasti na občanskoprávním řízení před soudem

Odsouzený smí být přemístěn pouze do věznice, ve které je zřízeno oddělení stejného základního typu, v němž vykonává trest, nebo do věznice, ve které je zřízeno přijímací oddělení. Při ubytování odsouzených během přemístění se odsouzení ubytují v přijímacím oddělení věznice, a to odděleně (muži od žen atd.).

O přemístění odsouzeného na dobu delší než sedm dní musí správa věznice bezodkladně informovat jemu blízké osoby, pokud tak nemůže učinit odsouzený nebo příslušný orgán činný v trestním řízení (v případě, že se proti odsouzenému vede ještě jiné trestní řízení).

3.2.7.2 Zaměstnávání odsouzených

Podle § 30 ZVTOS věznice vytvářejí podmínky pro zaměstnávání odsouzených buď v rámci svého provozu, vlastní výroby nebo podnikatelské činnosti anebo smluvně u jiných subjektů. Je tedy možno zaměstnávat odsouzené i u soukromého subjektu. Ve vztahu k soukromému subjektu může jít o různé modely zaměstnávání – buď bude zaměstnávat přímo soukromý subjekt, nebo v rámci výrobních prostor ve věznici poskytne soukromý subjekt tyto prostory třetím subjektům, popřípadě obojí.

Zaměstnávání odsouzených probíhá v rámci pracovních aktivit programu zacházení s odsouzenými. I pokud by si odsouzený některou z navržených alternativ programu zacházení nezvolil, zúčastní se alespoň minimálního programu stanoveného vnitřním řádem věznice. Jeho základ vždy tvoří pracovní aktivity odpovídající zdravotnímu stavu odsouzeného.

Při zaměstnávání odsouzených věznice zajišťuje zařazování odsouzených do práce odpovídající jejich zdravotní způsobilosti s přihlédnutím k jejich

odborným znalostem a dovednostem. Věznice současně zajišťuje odměňování odsouzených za práci.

Odsouzený je zařazen do práce rozhodnutím ředitele věznice, zpravidla na základě doporučení odborných zaměstnanců (tj. vedoucí oddělení výkonu trestu, psycholog, speciální pedagog, sociální pracovník, vychovatel a další zaměstnanci vězeňské služby určení ředitelem věznice).

3.2.7.3 Základní podmínky, povinnost pracovat

Odsouzený, který byl na základě rozhodnutí ředitele věznice zařazen do práce, je povinen pracovat, pokud je k práci zdravotně způsobilý.

Povinnost pracovat se nevztahuje na odsouzeného:

- staršího 65 let,
- plně invalidního,
- jehož zdravotní stav neumožňuje trvalé pracovní zařazení,
- dočasně práce neschopného,
- pokud z povahy překážky vyplývá, že je jeho pracovní povinnost vyloučena.

Odmítnutí práce odsouzeným, který byl zařazen do práce, je závažným porušením povinností odsouzeného, za něž se zpravidla odsouzenému uloží kázeňský trest. V případě odmítnutí práce se odsouzený zpravidla umístí v době, kdy by měl pracovat, odděleně od ostatních odsouzených, přičemž se mu neumožní zájmová činnost včetně sledování televizního a rozhlasového vysílání.

Možnou komplikaci, co se týče zaměstnávání odsouzených u soukromého subjektu, může působit nutnost souhlasu odsouzeného s takovýmto zaměstnáváním ve smyslu § 30 odst. 4 ZVTOS. Odsouzený musí k zaměstnávání u subjektů, jejichž zřizovatelem nebo většinouým vlastníkem není stát, poskytnout předchozí písemný souhlas. Tento souhlas může kdykoli odvolat prohlášením učiněným vůči VS ČR. Účinky odvolání souhlasu nastávají uplynutím posledního dne měsíce následujícího po prohlášení odsouzeného o odvolání souhlasu. Takovéto odvolání souhlasu

nelze považovat za odmítání práce, tj. odmítnutí vykonávat práci po nabytí účinku odvolání nelze kázeňsky trestat.

Ačkoli tedy má odsouzený povinnost pracovat, tato povinnost je u soukromého subjektu nezbytností souhlasu s prací a možností odvolání tohoto souhlasu zmírněna. Soukromý zaměstnavatel zaměstnávající vězně je v tomto ohledu ve srovnání s běžným pracovním trhem v nevýhodě, neboť oproti zákoníkem práce stanovené dvouměsíční výpovědní lhůtě přiznává ZVTOS takovým zaměstnavatelům právo pouze na období jednoměsíční výpovědi. Na druhou stranu, při zohlednění reálné situace ve vězeňství, kde dle vyjádření VS ČR existuje značný převis poptávky práce ze strany vězňů, se nelze v současné době domnívat, že by tato právní úprava měla způsobovat závažnější potíže. Získání souhlasu při zařazení do práce je možné ošetřit již v okamžiku umístování vězňů do věznice. Některé práce nesmí odsouzení konat. Jedná se o tyto práce:

- práce s výbušninami
- práce s omamnými a psychotropními látkami nebo jedy anebo jinými látkami, které mohou vyvolat zvýšené nebezpečí újmy na zdraví nebo škody na majetku smějí odsouzení vykonávat jen za zvýšené kontroly

Odsouzeným ženám a mladistvým jsou zakázány práce ve stejném rozsahu jako u neodsouzených. Jedná se zejména o:

- zákaz práce přesčas žen těhotných a pečujících o dítě do jednoho roku,
- povinnost zkrácení pracovní doby nebo úprava rozvrhu pracovní doby u žen těhotných a pečujících o dítě mladší 15 let
- zákaz práce pod zemí při těžbě nerostů nebo při ražení tunelů a štol mladistvých
- zákaz práce, které se zřetelem k anatomickým, fyziologickým a psychickým zvláštnostem v tomto věku jsou pro mladistvé nepřiměřené, nebezpečné nebo škodlivé jejich zdraví
- zákaz práce, kde dochází k vystavení zvýšenému nebezpečí úrazu nebo při jejichž výkonu by mohli vážně ohrozit bezpečnost a zdraví ostatních zaměstnanců nebo jiných osob

Trvale pracovní nezařaditelní vykonávají trest zásadně ve specializovaných odděleních věznic zřízených generálním ředitelem VS ČR.

Před zařazením do práce musí být odsouzený prokazatelně seznámen se svými právy a povinnostmi, předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a protipožárními předpisy. Tyto je pak povinen při práci dodržovat.

Pokud to povaha prací, které byly odsouzenému nařízeny, vyžaduje, musí být odsouzený k těmto pracím zaškolen v rozsahu jako běžný zaměstnanec zaměstnavatele.

Odsouzení, kteří byli zařazeni do práce se zpravidla rozdělují do pracovních skupin. Vedoucím této skupiny určí ředitel věznice nebo pověřený zaměstnanec oddělení výkonu vazby a trestu. Odsouzení se do pracovních skupin zařazují a přeřazují v souladu s účelem výkonu trestu. O přeřazení odsouzeného do jiné pracovní skupiny rozhoduje ředitel věznice.

Trvalý dohled nad pracovní činností odsouzených konanou na všech pracovištích uvnitř i mimo věznici vykonává určený zaměstnanec VS ČR. Odsouzené, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, lze zařadit do nestřežených pracovních skupin.

V případě věznice s ostrahou pracují odsouzení zpravidla na pracovištích uvnitř věznice nebo na střežených pracovištích mimo věznici. Odsouzení, u nichž lze předpokládat, že toho nezneužijí, mohou být zaměstnání na nestřežených pracovištích mimo věznici. Dohled nad pracovní činností odsouzených prováděný ředitelem věznice určeným zaměstnancem VS ČR musí probíhat nejméně jedenkrát za 45 minut.

3.2.7.4 Pracovní podmínky odsouzených

Zaměstnávání odsouzených probíhá v rámci pracovních aktivit programu zacházení s odsouzenými. Pracovní aktivity dále zahrnují práci potřebnou k zajištění každodenního provozu věznice a pracovní terapii. Do pracovní doby se tyto další pracovní aktivity nepočítají, odsouzení je provádějí bez nároku na pracovní odměnu.

Pracovní podmínky, pracovní doba a podmínky pro uložení přesčasové práce u odsouzených se řídí zvláštními právními předpisy vztahujícími se na běžné zaměstnance v pracovním poměru¹⁶.

Co se týče pracovních podmínek, je zaměstnavatel povinen vytvářet pracovní podmínky, které umožňují bezpečný výkon práce, odstraňovat rizikové a namáhavé práce a zřizovat, udržovat a zlepšovat zařízení pro zaměstnance, včetně vzhledu a úpravy pracovišť. Zaměstnavatel je povinen umožnit odsouzeným ve všech směnách stravování. Stravování bude nutno řešit v úzké součinnosti s VS ČR s ohledem na možná bezpečnostní rizika.

Speciální skupiny zaměstnanců znamenají zvýšené požadavky na pracovní podmínky. Jedná se zejména o mladistvé. Zaměstnavatel je povinen vytvářet příznivé podmínky pro všestranný rozvoj tělesných a duševních schopností mladistvých též zvláštní úpravou jejich pracovních podmínek. Zaměstnavatelé smějí zaměstnávat mladistvé pouze pracemi, které jsou přiměřené jejich fyzickému a rozumovému rozvoji, a poskytnout jim při práci zvýšenou péči. U mladistvých je zakázána práce přesčas a v noci. Pracovní dobu a práci přesčas (zde se přihlíží k délce trestu) je oprávněn rozvrhnout a nařídit ředitel věznice podle pracovněprávních předpisů. Ředitel věznice je oprávněn rozvrhnout pracovní dobu odsouzených tak, aby byla shodná s pracovní dobou pracovníků zaměstnavatele. Zde bude ředitel věznice především vycházet ze smluvní úpravy mezi věznicí a soukromým zaměstnavatelem.

Pracovní doba musí být stanovena v souladu s pracovněprávními předpisy. Délka stanovené týdenní pracovní doby nesmí překročit 40 hodin týdně. U některých zaměstnanců jsou podmínky přísnější:

- u pracujících v podzemí při těžbě uhlí, rud a nerudných surovin, v důlní výstavbě a na báňských pracovištích geologického průzkumu nesmí překročit 37,5 hodin týdně
- u zaměstnanců s třísměnným a nepřetržitým režimem nesmí překročit 37,5 hodin týdně

¹⁶ (zejména tedy zákonem č. 362/2006 Sb., zákoník práce)

- u zaměstnanců s dvousměnným pracovním režimem nesmí překročit 38,5 hodin týdně
- u zaměstnanců mladších 18 let nesmí překročit 30 hodin týdně, délka směny v jednotlivých dnech nesmí přesáhnout 6 hodin

Rozvržení pracovní doby spočívá v určení směn, jejich začátku a konce. Pracovní doba se rozvrhuje zpravidla do pětidenního pracovního týdne. Je nutno přihlížet k dodržování zásad bezpečnosti a zdraví při práci.

Zaměstnavatel je povinen poskytnout zaměstnanci nejdéle po 6 hodinách nepřetržité práce přestávku v práci na jídlo a oddech v trvání nejméně 30 minut. Přestávka v práci na jídlo a oddech může být rozdělena do několika částí v trvání nejméně 15 minut. Přestávky v práci na jídlo a oddech se neposkytují na začátku a konci pracovní doby. Takto poskytnuté přestávky se nezapočítávají do pracovní doby (pokud nejde o práce, které nemohou být přerušeny). Zaměstnanci může vzniknout i právo na bezpečnostní přestávku.

Zaměstnanec má právo na dobu odpočinku – nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směny. Pracovní doba musí být rozvržena tak, aby zaměstnanec měl mezi koncem jedné směny a začátkem následující nepřetržitý odpočinek po dobu alespoň 12 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích. V některých provozech může být tento odpočinek zkrácen za předpokladu, že bude následující prodloužen.

Zaměstnanec má právo na dny pracovního klidu – dny na které připadá nepřetržitý odpočinek zaměstnance v týdnu a svátky. Práce v těchto dnech může být nařízena jen ve výjimečných případech.

Zaměstnanec má rovněž právo na nepřetržitý odpočinek v týdnu. Zaměstnavatel je povinen rozvrhnout pracovní dobu tak, aby zaměstnanec měl nepřetržitý odpočinek v týdnu během každého období 7 po sobě jdoucích kalendářních dnů v trvání alespoň 35 hodin.

Práci přesčas je možné konat jen výjimečně. Je možné ji nařídit jen z vážných provozních důvodů, a to i na dobu nepřetržitého odpočinku mezi dvěma směny, za zprísněných podmínek i na dny pracovního klidu. Nařízená práce přesčas nesmí činit více než 8 hodin v jednotlivých týdnech a 150 hodin v kalendářním roce.

Účast odsouzených na řešení otázek týkajících se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci se zajišťuje formou připomínek a námětů. Při vytváření podmínek k bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a dodržování protipožárních a hygienických předpisů má soukromý zaměstnavatel stejné povinnosti jako by měl k běžným zaměstnancům v pracovním poměru.

Zaměstnavatel je povinen zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce. Péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci je nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců zaměstnavatele. Při přijímání a provádění technických, organizačních a jiných opatření k prevenci rizik vychází zaměstnavatel z těchto preventivních zásad:

- omezování vzniku rizik
- odstraňování rizik u zdroje jejich původu
- přizpůsobování pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví
- nahrazování fyzicky namáhavých prací novými technologickými a pracovními postupy
- nahrazování nebezpečných technologií, výrobních a pracovních prostředků, surovin a materiálů méně nebezpečnými nebo méně rizikovými, v souladu s vývojem nejnovějších poznatků vědy a techniky
- omezování počtu zaměstnanců vystavených působení rizikových faktorů pracovních podmínek překračujících nejvyšší hygienické limity a dalších rizik na nejnižší počet nutný pro zajištění provozu
- plánování při provádění prevence rizik s využitím techniky, organizace práce, pracovních podmínek, sociálních vztahů a vlivu pracovního prostředí
- přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům individuální ochrany

- provádění opatření směřujících k omezování úniku škodlivin ze strojů a zařízení
- udílení vhodných pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Zaměstnavatel je povinen přizpůsobovat opatření měnícím se skutečnostem, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a zajišťovat zlepšování stavu pracovního prostředí a pracovních podmínek.

3.2.7.5 Odměna odsouzeného

Odsouzenému přísluší odměna podle vykonané práce. Pracovní odměna odsouzeného je souhrnem základní složky odměny, odměny za práci přesčas, příplatků a ohodnocení pracovního výkonu, to vše se řídí nařízením vlády č. 365/1999 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených.

Výši odměny stanoví odsouzenému věznice v závislosti na množství a kvalitě odvedené práce. Odměna je splatná pozadu za měsíční období, nejpozději v následujícím kalendářním měsíci. Plátcem odměny je věznice.

Samotnou výši odměny upravuje výše uvedené zařízení. Základní složka odměny přísluší při 40 hodinové pracovní době ve 3 skupinách podle druhu vykonávané práce:

- skupina – není potřebná odborná kvalifikace = 4.500,- Kč
- skupina – potřebné vyučení v oboru nebo jiná odborná kvalifikace = 6.750,- Kč
- skupina – samostatný výkon zvláště náročných a specializovaných prací vyžadujících zpravidla vyšší než úplné střední vzdělání nebo vyšší než úplné střední odborné vzdělání = 9.000,- Kč

Odsouzenému zařazenému do práce na základě smlouvy mezi věznicí a jiným subjektem vykonávajícím podnikatelskou činnost může věznice přiznat základní složku odměny vyšší než by mu jinak příslušela podle předchozích skupin. Pokud odsouzený vykonává práci, pro kterou jsou stanoveny normy spotřeby práce, může mu věznice přiznat základní složku odměny v závislosti na míře plnění těchto norem (tzv. úkolová odměna). Norma musí

být stanovena tak, aby při jejím splnění příslušela odsouzenému základní složka alespoň ve výši podle výše uvedených skupin.

Stanovení vyšší odměny by mohlo být jedním z motivačních prvků směřujících k tomu, aby odsouzený udělil souhlas se zaměstnáváním u soukromého subjektu a tento následně neodvolával.

Dalšími složkami odměny za práci odsouzeného jsou:

- ohodnocení pracovního výkonu
- odměna za práci přesčas
- příplatek za práci ve svátek
- příplatek za práci v noci
- příplatek za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém pracovním prostředí
- příplatek za řízení určité svěřené pracovní skupiny nebo úseku práce

Pracovní odměna odsouzeného je příjmem ze závislé činnosti. Z této odměny se po srážce pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pojistného na veřejné zdravotní pojištění a zálohy na daň z příjmu fyzických osob stane tzv. čistá odměna.

Z čisté odměny se provedou srážky:

- výživného nezaopatřených dětí,
- nákladů výkonu trestu a nákladů výkonu vazby, která mu předcházela
- částky nařízeného výkonu rozhodnutí soudu nebo příslušného správního orgánu
- částka jiných pohledávek vůči odsouzenému (peněžité tresty, náhrady uložené soudem, vracení přeplatků na nemocenském a důchodovém pojištění, neoprávněně přijaté dávky sociální, pojistné na zdravotní pojištění za neomluvenou nepřítomnost v zaměstnání, pohledávky z dohody o srážkách ze mzdy, pohledávky z dohody o srážkách z odměny mezi odsouzeným a věznicí)

Úhrn těchto srážek nesmí překročit 86 % čisté odměny odsouzeného.

Zbytek čisté odměny je rozdělen na kapesné (12 % čisté odměny) a úložné (minimálně 2 % čisté odměny). V případě odmítnutí práce kapesné odsouzenému nenáleží.

Neplní-li odsouzený zaviněně uložené pracovní úkoly, může mu věznice na návrh soukromého zaměstnavatele základní složku odměny snížit.

Vzhledem k tomu, že odměnu za práci stanovuje i vyplácí věznice, je nutno, aby byl ve smluvní dokumentaci mezi věznicí a soukromým zaměstnavatelem nastaven mechanismus, kdy soukromý zaměstnavatel vyplácí odměnu za práci vězňů věznicí a zvláště způsob stanovení výše této odměny¹⁷.

3.2.7.6 Některé další skutečnosti ovlivňující dostupnost vězně pro zaměstnavatele

V rámci výkonu trestu odnětí svobody se mohou vyskytovat další různé případy, kdy je vězeň dočasně neschopen vykonávat pravidelný denní rozvrh.

V případě, že je vězni uloženo opatření samostatného ubytování, které může trvat nejvýše 24 hodin, nepracuje¹⁸.

Institut povolení opuštění věznice je u zaměstnaných vězňů organizován v souladu s § 5 odst. 4 NGR č. 11/2001 tak, aby byl uskutečněn v mimopracovní době.

3.2.8 Ochrana osobních údajů

V rámci provozu Věznice bude nezbytné, aby byly dodrženy povinnosti upravené zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů (dále jen ZOOÚ). Je pravděpodobné, že soukromý subjekt bude při provádění správních činností nakládat s některými osobními údaji vězňů. V takovém případě je však nezbytné, aby způsob nakládání byl upraven ve smyslu smlouvy mezi správcem osobních údajů (kterým je zde VS ČR) a zpracovatelem (soukromý subjekt) s náležitostmi dle § 6 ZOOÚ.

¹⁷ (v souladu s nařízením vlády č. 365/1999 Sb. a NGR č. 48/2000)

¹⁸ (§ 1 odst. 3 NGR č. 47/2005)

Vedle toho se také může jednat o zpracování osobních údajů příslušníků VS ČR, i zde bude platit obdobný režim.

3.3 Význam soukromého vězeňství a faktické uplatnění institutu v ČR

Jak vyplývá z výkladu a právního posouzení možnosti participace soukromého sektoru na výkonu vězeňství v ČR určitá, ne však neomezená a absolutní spolupráce je možná. Při striktním zachování právního řádu lze spolupráci aplikovat zejména na úseku funkčních-praktických činnosti VS ČR. Jaký je hlavní význam a přínos takové spolupráce?

3.3.1 Význam soukromého vězeňství

Dle strategie ČR v oblasti vězeňství vyplývající z Evropských vězeňských pravidel a ze Standardních minimálních pravidel OSN¹⁹ pro zacházení s vězni a koneckonců ze strategie a postupu veřejné moci v rámci obecné hospodárnosti veřejné správy je zřejmé, že propojení soukromého a veřejného sektoru bude přínosem z několika hledisek.

3.3.1.1 Hledisko funkčnosti

Funkční propojení, zájem soukromého subjektu na vytvoření systému a jeho trvalé udržování při současném zachování legislativních a ekonomických podmínek. Vytvoření vězeňského systému, ve kterém jsou dány podmínky pro humánní výkon trestu odnětí svobody, což s sebou na prvním místě přináší možnost zaměstnávání odsouzených, tedy vytvoření pracovních míst. Dále je přínos spatřován ve funkčním využití zkušeností soukromého partnera v rámci uplatnění takto vytvořeného výrobního faktoru práce v komerční sféře. Z hlediska resocializace odsouzených, je jejich trvalé spojení s realitou běžného života, avšak s přímým vstupem veřejné moci v podobě omezení svobody, tím nejlepším možným řešením. S možností realizace většího počtu takovýchto zařízení prakticky dojde možnosti odsouzených nastoupit výkon trestu v oblasti dostupné pro jejich rodiny.

¹⁹ Standardní minimální pravidla OSN pro zacházení s vězni, (Dokumenty OSN) Praha 1990

3.3.1.2 Hledisko ekonomické

Největším přínosem v rámci ekonomického hlediska vstupu soukromého partnera do systému vězeňství se zdá být přístup k soukromým financím pro financování chodu věznice. Rigidita rozpočtového hospodářství veřejného sektoru nikdy neumožní operativnost sektoru soukromého. Finanční úspory v rámci snižování nákladů na chod věznice jsou samozřejmostí. V rámci ekonomického hlediska se dá současně přihlídnout k celkovému zvýšení zaměstnanosti v dané oblasti.

3.3.2 Zápory soukromého vězeňství

Vladimír Mikule a Oto Novotný ve svém článku v odborném časopise *Vězeňství a právo*²⁰ zmiňují francouzský model privatizace věznic, kdy dochází k úplnému přechodu pravomoci na soukromého partnera, který je pod dohledem pověřené osoby veřejné moci. Autoři docházejí k závěru, že privatizace vězeňství, která by vedla k jeho komercializaci, by ohrozila plnění základních funkcí.

Jednoznačným záparem soukromého vězeňství je možnost zneužití pravomoci svěřené soukromému subjektu veřejnou mocí. Takovéto zneužití bude mít zásadní důsledek, a sice ztrátu víry společnosti ve spravedlivý trestní proces a výkon spravedlivého rozsudku a tím v základní stavební kámen vězeňství. Veřejná moc by nikdy neměla dopustit takovouto možnost. Při spolupráce obou sektorů je třeba klást největší důraz kontrole plnění ze strany soukromého subjektu.

²⁰ Mikule, V. – Novotný, O.: *Vězeňství a právo*. Pocta prof. JUDr. Dušanu Hendrychovi k 70. narozeninám, C.H. Beck, Praha 1997

4 Spolupráce soukromého a veřejného sektoru

4.1 Charakteristické znaky PPP

Alternativou k tradiční výstavbě věznic prostřednictvím zadání veřejné zakázky je partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP). PPP je v řadě evropských zemí obvyklou formou zapojení soukromého sektoru do realizace veřejných projektů, která přináší veřejnému sektoru řadu výhod při zajišťování veřejných služeb.

Projekty typu PPP se vyznačují určitými charakteristickými znaky, které se obvykle uvádí jako charakteristiky odlišující je od jiných typů projektů. Mezi tyto znaky patří následující:

- koncesionář je obvykle pověřen vybudováním určité infrastruktury (není podmínkou) s tím, že významným předmětem činnosti je provoz této infrastruktury včetně její údržby a obnovy po dobu celého životního cyklu.
- koncesionář tedy zajišťuje poskytování určité služby, kterou by jinak poskytoval zadavatel sám s tím, že role zadavatele se mění na kontrolní a dohledovou.
- koncesionář nese významnou část rizik spojenou s výstavbou, provozem a financováním infrastruktury, případně i dalších rizik, která by jinak nesl zadavatel.
- koncesionář obvykle vybudování infrastruktury financuje (často z významné části úvěrovými prostředky).
- příjmy koncesionáře plynou obvykle buď z plateb hrazených zadavatelem nebo poplatků účtovaných přímo uživatelům infrastruktury nebo služeb.

4.1.1 Základní typy PPP projektů

V praxi se objevuje mnoho různých typů PPP projektů, které mají obvykle svou specifickou strukturu. Alternativa PPP bere v úvahu optimální rozložení kompetencí a rizik mezi veřejný a soukromý sektor. Projekty PPP, které využívají soukromý kapitál, mohou mít v praxi různé formy dle různých účastí soukromého partnera na celkovém projektu.

Konkrétní struktura projektu závisí vždy na konkrétních okolnostech každého projektu a jeho cílech.

Nejpodstatnějším rozdílem mezi různými alternativami PPP je vlastnictví aktiva (v tomto případě se jedná o věznici) a sdílení rizik, včetně toho, do jaké míry poskytuje stát dodatečnou míru bezpečí.

Je také nutné zdůraznit, že výše uvedené formy PPP se v posledních letech postupně vyvíjely, aby vyhovovaly různým podmínkám a požadavkům projektů. Vzhledem k tomu, že i tyto se neustále mění, neexistuje žádný jedinečný model PPP, a pro každý projekt je tudíž nutné definovat, co je vhodné a jaké jsou požadavky veřejného sektoru. U každého projektu by měly být identifikovány strategické cíle veřejného sektoru. Ty by měly být východiskem pro strukturu PPP.

4.2 Právní analýza spolupráce PPP

4.2.2 Některé právní aspekty struktury PPP projektu

Jak již bylo řečeno typ PPP spolupráce, je spoluprací veřejného a soukromého sektoru, kde na základě koncesní smlouvy soukromý subjekt vykonává část kompetencí subjektu veřejného. Koncesionář je pověřen vybudováním např. určité infrastruktury, jejím provozem po dobu životního cyklu a na konci smluvního vztahu infrastrukturu předá zpět veřejnému subjektu.

Koncesní smlouva upravuje veškerá ujednání mezi zadavatelem a koncesionářem. Podstatnou částí koncesní smlouvy jsou ujednání o rozložení rizik a důsledcích, které toto ujednání má na práva a povinnosti stran.

Kromě kapitálu poskytovaného koncesionářem je financování projektu zajištěno zejména dluhovými nástroji.

Pokud jde o majetkoprávní vztahy týkající se majetku, pak se jako vhodnější jeví varianta vlastnictví nemovitého majetku zadavatelem, a to zejména z důvodu případného úpadku a prohlášení konkursu na majetek koncesionáře

Pokud jde o movitý a další majetek tvořící vybavení věznice, je vhodné, aby tento majetek byl částečně ve vlastnictví soukromého partnera a částečně ve vlastnictví zadavatele, podle toho, kdo majetek užívá k výkonu svých

činností v rámci provozu věznice. V případě ukončení koncesní smlouvy bude zadavatel oprávněn odkoupit od koncesionáře movitý majetek ve vlastnictví koncesionáře. Riziko prohlášení konkursu se tak omezuje pouze na tento movitý majetek ve vlastnictví koncesionáře.

4.3 Věznice Rapotice

Vláda České republiky na svém zasedání ze dne 21. května 2008, usnesení č.605 schválila podle §156 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, § 1 odst. 2 a § 22 odst. 3 písm. a) zákona č. 139/2006 Sb., koncesní zákon, koncesní projekt k výstavbě a provozu věznice typu s ostrahou v Rapoticích u Brna, a současně uložilo ministru spravedlnosti zajistit zahájení zadávacích řízení projektu Výstavba a provoz věznice typu s ostrahou v Rapoticích u Brna.

Dle ministerstva spravedlnosti ČR je hlavním cílem výstavby věznice v Rapoticích zajištění infrastruktury a vybraných služeb věznice typu s ostrahou. Ubytovací kapacitu věznice plánuje ministerstvo spravedlnosti pro 500 osob až 600 osob. Na základě dostupných informací by měl soukromý partner věznici projektovat, vybudovat, financovat a v období určeném na základě koncesní smlouvy také provozovat. Ostrahu odsouzených osob bude zajišťovat VS ČR. Současně bude mít také soukromý partner za povinnost zajišťovat zaměstnávání odsouzených osob. Komplex budov v Rapoticích je bývalou raketovou základnou. Ministerstvo spravedlnosti se rozhodlo pro zbudování nových objektů v návaznosti na stávající zástavbu s využitím současného zázemí věznice v Rapoticích.

V současné době jsou pro projekt výstavby věznice zpracovány dokumentace pro územní řízení, které povede k získání územního rozhodnutí k povolení stavby.

Ministerstvo spravedlnosti zahajuje proces zadávacích řízení k podávání nabídek od soukromých partnerů. Po vyhodnocení nabídek bude návrh smluv s vybraným soukromým subjektem předložen Vládě ČR ke konečnému rozhodnutí.

4.3.3 Věznice Rapotice – soukromá věznice

Informace o faktickém propojení soukromého a veřejného sektoru v rámci pilotního projektu ministerstva spravedlnosti o výstavě věznice v Rapoticích u Brna nejsou veřejně dostupné. Nicméně na základě provedených šetření a z logicko-právní úvahy se dá usuzovat, jakým směrem se kroky propojení ubírají.

K naplnění termínu „soukromé věznice“ zcela jistě nedoje. Soukromé věznice, tak jak je poznáváme ze zahraničních zkušeností, zejména pak z Velké Británie a Austrálie, kde „soukromé věznice“ vykonávají dozor a ostrahu nad odsouzenými osobami v měřítku přesahujícím 17%, jsou za současného vývoje právní úpravy problematiky nerealizovatelné a pro veřejnost (veřejné mínění) kontinentálního typu nepřijatelné. Naopak k francouzskému modelu se realizace Rapotice značně přiblíží. Dojde k úzké spolupráci, jak ekonomické, tak provozní v rámci výstavby a samotné správy věznice. Z pohledu VS ČR nebude vykonáván jen ozbrojený dozor nad odsouzenými osobami, ale veškeré činnosti neslučující se zejména s dodržováním ústavních základů Listiny. Porušení těchto základních práv by vyvolalo značnou destabilizaci v systému vězeňství, a proto nepředpokládám jakýkoli vývoj tímto směrem nepodložený změnou právní úpravy systému. Současně jedinečnost celého projektu zakládá značný dohled společnosti nad provozem, vývojem a jakoukoli dispozicí s danou problematikou.

5 Závěr

5.1 Klady a zápory soukromých věznic; Možnost realizace

„Abych byl konkrétní, věznice bude majetkem státu, ovšem její výstavbu, provoz po vymezenou dobu, zařízení a zaměstnávání vězňů bude zajišťovat firma ze soukromého sektoru. Naproti tomu ostrahu věznice a dohled na výkon trestu bude mít na starosti Vězeňská služba. Stát bude firmě za zmiňované služby platit“²¹

Citát vládního představitele hovoří sám za sebe. Nepřímo ve velmi zkrácené podobě dochází ke stejným závěrům, jako zhodnocení v této práci uvedené. Současná právní úprava těžko reaguje na nové, nebo pokrokové trendy vývoje nejen v systému vězeňství. Ekonomická situace zúčastněných resortů tlačí jejich vrcholné představitele k těmto řešením, nicméně legislativní vývoj tento tlak nekopíruje. Jak vyplývá z historického zhodnocení, z právního rozboru možnosti vstupu soukromého prvku do vězeňství za současné právní úpravy, vězeňský systém, tak jak jej známe primárně naplňuje dikci ústavních předpisů, současně předpisů zákonných a podzákonných. Toto striktní naplňování je v systému vězeňství naprosto nezbytné. Spravedlivý trestní proces a následný trest a jeho výkon, jak už bylo zmíněno, je základním prvkem demokratické společnosti. Proč je tedy tolik akcentováno propojení soukromého a veřejného sektoru v systému vězeňství?

Důvod je zřejmý. Výkon veřejné moci, na základě platných právních norem, nijak nezohledňuje praktický význam těchto ustanovení ve vývoji společnosti. Finanční situace oprávněných institucí z hlediska rozpočtové politiky neobstojí neustálý test v podobě zvyšování počtu obviněných a odsouzených. S příchodem demokratické společnosti došlo k rozšíření škály činů nebezpečných pro společnost a s uvolněním celospolečenské atmosféry, míry ochoty způsobit takovýto činy. Naše společnost se stále nachází v přechodném období. V období hledání ideálního průniku společenských

²¹ Citát ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila, tiskové oddělení VSČR

zájmů. Zájmu právní jistoty, zájmu ekonomického, zájmu sociálního. V tomto přechodném období je průkopnické jednání, ať už k němu vede jakákoli pohnutka, přínosem. Možnost oslabení výkonu veřejné moci soukromým subjektem by neměla být nejsilnějším tvrzení právním skeptikům nestavějícím se na stranu průkopníků. Na druhou stranu průkopnické jednání se nemůže schovávat za nestabilní stav v pohnuté době. Právní stát je jistotou společnosti. Neměnné právní teze jsou jako majáky v moři pro společnost, která je využívá k zabezpečení přímého směru vývoje. Jednou z těchto tezí je nezadatelnost lidských práv uvedených zejména v čl. 8. Listiny. Zde není připuštěno jakéhokoli pochybení nebo zaměnění. Zde je právní skepse na svém místě. Jaký je tedy největší zápor účasti soukromého faktoru na systému vězeňství? Jednoznačně možnost porušování základních lidských práv.

Dle vyjádření soukromých provozovatelů věznic v zahraničí, kompletní soukromý provoz věznice včetně ostrahy věznic, výrazně zvyšuje úspory systému. Daná forma, tedy kompletní soukromý provoz, která je standardem ve Velké Británii a v USA, pak umožňuje plnou aplikaci inovací, kde je soukromý subjekt motivován větší mírou k inovacím i na straně ostrahy a bezpečnosti. Jsou ale inovační a ekonomický přínos tím hlavním hybným nástrojem pro změnu legislativy?

Provozovatelé věznic zdůrazňují nutnost jasného a přesného rozdělení odpovědností a kompetencí v provozu věznice, a to především z důvodu, že provoz věznice je ovlivněn specifickou úpravou v právním řádu ČR. Dle mého názoru specifičnost právní úpravy spočívá v její minimalitě. Vždyť pouhá úprava možnosti faktického výkonu trestu odnětí svobody nad odsouzenými osobami VS ČR v objektu, který bude mít v listu vlastnictví zapsaného jiného vlastníka než-li je stát, jednoznačně nestačí.

5.2 Úprava de lege ferenda

Budoucí právní úprava se může vydat několika směry. Směr velmi pokrokový by vytyčil nejen úpravu ekonomické správy věznic, ale také její provoz, bezpečnost, ostrahu nad odsouzenými osobami, jejich transporty, možné omezení základních práv a další oblasti popsané v předcházejících

kapitolách. Tato možnost je velmi nepravděpodobná, a racionálně řečeno nemá nijaké opodstatnění v kontinuitě právní kultury i s ohledem na zásahy páchané úpravami z 50. let minulého století. Tak zásadní a násilné vměstnání soukromého prvku do výsostného výkonu veřejné moci by způsobilo právní chaos a nejistotu. V době kdy ochrana osobního údaje způsobuje diskuse o trestní odpovědnosti, je nerealizovatelné vytvářet oprávnění pro soukromé subjekty k omezování práv ostatních osob. Součástí rozhodování soudu o omezení svobody by tak muselo být i rozhodnutí v jakém nápravném zařízení bude odsouzení trest odpykávat, a to nejen rozhodnutí co do úrovně zařízení, ale také druhu. Privátního, či veřejného.

Druhým směrem právní úpravy, a to směrem daleko racionálnější, je směr úpravy ve faktických, provozních záležitostech účasti privátní sféry na systému vězeňství. Veškerá pravomoc k omezení osobní svobody by tak zůstala v rukou instituce k tomu zřízené zákonem s přímým dohledem státu. Ostatní činnosti, tedy činnosti za účasti privátního partnera, by byly dále upraveny. Rámec zákonným předpisem, jednotlivé oblasti pak předpisem podzákonným, přesně vytyčujícím oblast a míru spolupráce. Tato úprava se zdá nejen pravděpodobná ale za současné situace velmi potřebná.

6 Literatura:

6.1 Právní předpisy:

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně souvisejících zákonů

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

Nařízení generální ředitelky Vězeňské služby České republiky č. 33/2004 o postupu při povolování, příjmu, kontrole a evidenci balíčků pro obviněné a odsouzené

Nařízení generální ředitelky Vězeňské služby České republiky č. 4/2005 o způsobu zajišťování péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci odsouzených

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 11/2006 o vězeňské a justiční strážní

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 48/2005 o správě a evidenci pohledávek ve Vězeňské službě České republiky

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 60/2005, kterým se vydává organizační řád Vězeňské služby České republiky

Rozkaz ministra spravedlnosti ČSSR č. 13/1980 o vstrojování obviněných a odsouzených ve znění RMS č. 13/1983 a RMS č. 6/1986

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody

Metodický list ředitele odboru výkonu vazby a trestu GŘ VS ČR č. 6/2000, kterým se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody

Nařízení ministra spravedlnosti č. 1/2001 o poskytování zdravotní péče osobám ve výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody

Nařízení generální ředitelky Vězeňské služby České republiky č. 11/2001 o postupu při povolování opustit věznici v souvislosti s návštěvou nebo s programem zacházení

Metodický list ředitele odboru výkonu vazby a trestu GŘ VS ČR č. 18/2004, kterým se stanoví náležitosti programů zacházení a pravidla zpracovávání jejich evidence a dokumentace

Metodický list ředitele odboru výkonu vazby a trestu GŘ VS ČR č. 25/2004, kterým se stanoví realizace vnitřní diferenciací odsouzených

Metodický list ředitele odboru výkonu vazby a trestu č. 22/2005, kterým se stanoví podrobnosti a postup zaměstnanců Vězeňské služby České republiky při uplatňování kázeňské pravomoci nad odsouzenými

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 47/2005 o samostatném ubytování osob ve výkonu trestu odnětí svobody

Nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 49/2005 o umístění a přemístění odsouzených ve věznicích České republiky

Nařízení vlády č. 365/1999 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených osob zařazených do zaměstnání ve výkonu trestu odnětí svobody

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů

Nařízení generální ředitelky Vězeňské služby České republiky č. 48/2000 o odměňování odsouzených osob zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody

Nařízení generální ředitelky Vězeňské služby České republiky č. 4/2001 o výběru a zařazování odsouzených na nestřežená pracoviště a povolování volného pohybu při plnění pracovních úkolů.

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 93/2001 Sb., o hospodářské činnosti Vězeňské služby České republiky

Nařízení generální ředitelky Vězeňské služby České republiky č. 25/2002 o podmínkách provozování hospodářské činnosti a zřizování provozoven hospodářského střediska ve Vězeňské službě České republiky

Metodický list ředitelky odboru personálního Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky č. 6/2005, kterým se v podmínkách Vězeňské služby České republiky stanoví postup při vytváření vhodných pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, způsob jejich zaměstnávání a vedení evidence těchto osob

Metodický list ředitelky ekonomického odboru č. 33/2005, kterým se stanoví postup vedení přehledu o pracovních zařazených a nezařazených vězňenských osobách, odpracované době, vyhodnocování pracovních odměn a údajů o zaměstnanosti vězňenských osob s využitím elektronického zpracování a přenosu dat

6.2 Publikace:

Vězeňská služba České republiky, Koncepce rozvoje českého vězeňství do roku 2015, Praha 2005

Vězeňská služba České republiky, Statistická ročenka 2006, Praha 2007

Vězeňská služba České republiky, Statistická ročenka 2005, Praha 2006

Vězeňská služba České republiky, Statistická ročenka 2004, Praha 2005

Evropské vězeňské systémy, Vězeňská služba České republiky, Praha 2004

Evropské vězeňské systémy minulost- přítomnost- budoucnost. Vězeňská služba České republiky, Praha, 2002

Koncepce rozvoje vězeňství v ČR

Standardní minimální pravidla OSN pro zacházení s vězni, (Dokumenty OSN) Praha, Spektrum, 1990

Vězeňství a správa vězeňství v ČR. Masarykova univerzita Brno, 1995

6.3 Internetové zdroje:

- Evropská vězeňská pravidla www.vscr.cz/clanky/?cl_id=681
- České věznice- czech prisons. www.vscr.cz/clanky/?cl_id=
- Partnerství veřejného a soukromého sektoru. www.pppcentrum.cz

6.4 Časopisecké zdroje:

- Netík, K. a kol.: Koncepce rozvoje vězeňství v ČR. Bulletin studijní a výzkumné skupiny ředitelství SNV ČR č. 3/1991. Praha 1991
- Mikule, V. – Novotný, O.: Vězeňství a právo, C.H. Beck, Praha 1997